

LLOYD'S

Najpoznatija osiguravajuća organizacija na svijetu od svog osnutka povezana s morem i pomorstvom, ima značajnu ulogu u razvoju pomorstva i osiguranja. Ime Lloyd postalo je simbol osiguravajuće i pomorske djelatnosti širom svijeta. Lloyd's je inače skraćeni naziv za Lloyd's Underwriters' Association.

Povijest Lloyd's-a počinje negdje prije više od tri stoljeća, a postanak je vezan uz tadašnju poznatu kavanu u Londonu, čiji je vlasnik bio Edward Lloyd. Ime današnje korporacije Lloyd's potječe baš od imena vlasnika kavane.

U spomenutoj kavani bilo je u ono doba poznato sastajalište brodovlasnika, trgovaca, kapetana — dakle svih onih osoba koje su bile zainteresirane za brodove, prijevoz robe morem, pa u vezi s time i za osiguranje. Ovo se sastajalište razvija u neku vrstu kluba, pa u tržište, te u svjetsko središte pomorskih (danas već i drugih) osiguranja. Tijekom razvitka korporacija je mijenjala svoje sjedište nekoliko puta, jer, razumije se, bivša kavana nije mogla udovoljiti naglom razvitku korporacije. Razvitak je tekao vrlo brzim tempom, ali Lloyd's zadržava neke svoje posebne osobine sve do danas.

Kakva je Lloyd's organizacija

Lloyd's već od prvog dana nije osiguravajuće društvo već korporacija — neka vrst udruženja individualnih osiguratelja. To je njegova osobitost po čemu se razlikuje od svih ostalih osigurateljnih organizacija u svijetu, jer se radi o sustavu

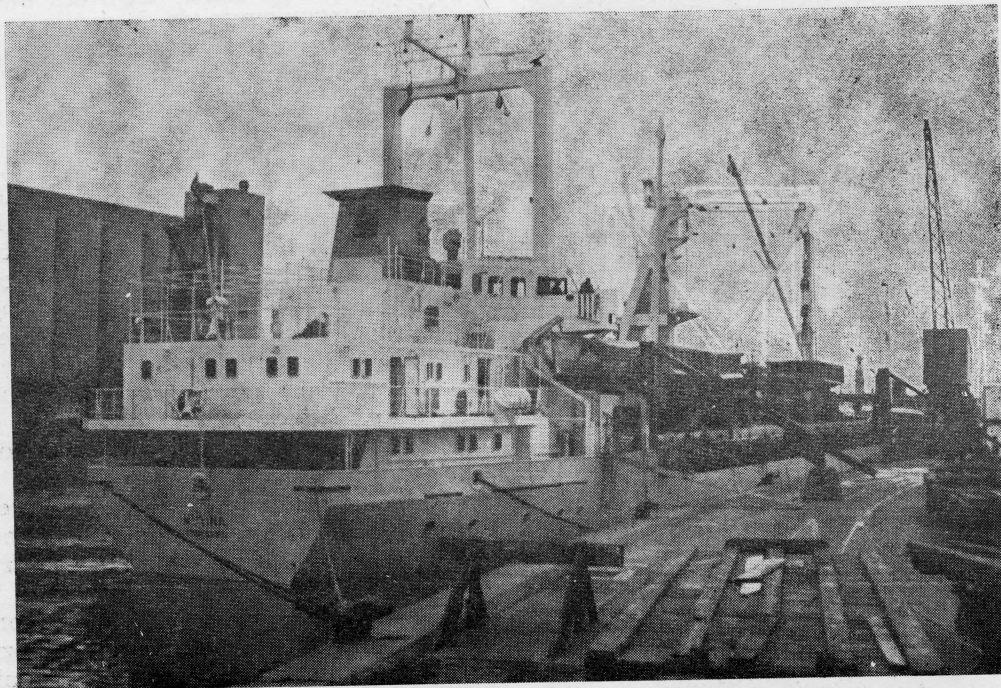
individualnih obveza, a ne obveza Lloyds-a kao cjeline. Kada netko želi zaključiti osiguranje s Lloyd's-om, on ne zaključuje osiguranje s Lloyd's-om kao korporacijom, već s jednim ili više članova te korporacije. Svaki je pojedinac izravno obvezan prema osiguraniku za svoj dio što ga je prihvatio u osiguranje.

Lloyd's-ovo se tržište sastoji od brokera (posrednika) i osiguratelja (Underwriters-a).

Brokери rade kao neka vrsta zastupnika osiguranika, ali naknadu za svoj rad dobivaju od osiguratelja u obliku provizije. Broker utvrđuje želje i potrebe osiguranika, sastavlja ponudu, a u slučaju štete također sastavlja odštetni zahtjev — postavlja ga osigurateljima. Ubire od njih novac kako bi ga mogao proslijediti osiguraniku.

Broker mora dobro poznavati tržište kako bi znao gdje, kome i kakav rizik treba ponuditi, te uopće mora djelovati kao stručni savjetnik i dobar poslovni prijatelj osiguranika.

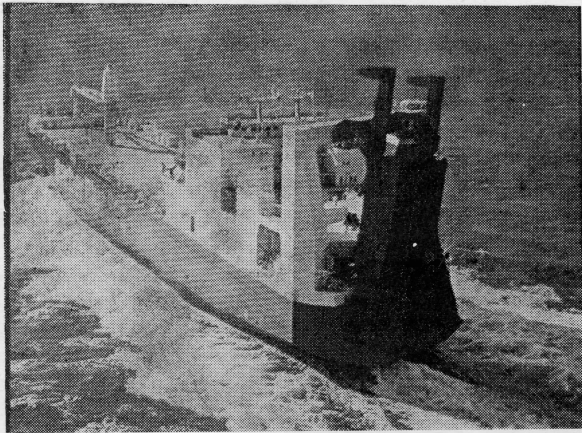
Daljnja osobina Lloyd's-a jest u tome što nikad ne radi neposredno s osiguranicima, već isključivo preko brokera. Ovaj način rada ima donekle svoju prednost, jer između osiguranika i osiguratelja stoji stručna osoba koja je u neku ruku nezainteresirana.

M/b »Kutina«, brod za manipulaciju teških tereta

Broker je od velike koristi osigurateljima, jer osim što im pribavlja osiguranje, obavlja umjesto njih veliki dio administrativnih poslova, uključivši i obračun i naplatu premije.

U početku Lloyd's-ove povijesti svaki je individualni osiguratelj prihvaćao dio rizika za sebe samog. Takav način rada postao je nemoguć s daljnjim naglim razvojem poslovanja, jer je trebalo običi ogroman broj pojedinaca a da bi se neki rizik, posebno veći, mogao pokriti u cijelosti. Naime, treba pripomenuti da ni jedan pojedinac nije prihvaćao 100% nekog rizika, već neki manji postotak, što ovisi o veličini rizika i financijskoj moći takvog pojedinca, odnosno, kako je tko ocijenio svaki pojedini rizik. U stvari, to je i danas osobina Lloyd's-a, pa donekle i ostalog londonskog tržišta.

Jedan od najvećih Ro-Ro brodova u svijetu, može ukrcati 1.800 TEU kontenera

Suočeni s takvom situacijom, krajem prošlog stoljeća nastala je nova organizacija udruživanjem pojedinaca u grupe koje su nazvali sindikatima (Lloyd's Syndicates). Svaki sindikat (grupa) ima svoj broj po čemu se jedan sindikat razlikuje od drugog. U sastavu pojedine grupe (sindikata) može biti nekoliko do više desetaka ili stotina pojedinaca. Osoba koja je prvo navedena na popisu pojedinog sindikata jest osoba koja vodi operativne poslove (preuzima rizike i sl.) za cijelu grupu.

Ima više stotina sindikata, što znači da se neki rizik u okviru Lloyd's-a može rasporediti na nekoliko tisuća pojedinaca. U tome i jest snaga Lloyd's-a što ga ne može pogoditi veća šteta, jer je svaki rizik maksimalno atomiziran, a istodobno je, gledano kao korporacija, u stanju preuzeti velik dio rizika. No, mora se naglasiti da neki rizik ne moraju preuzeti svi sindikati, nego samo oni koji to žele, pošto svaki sindikat procjenjuje rizik sa svog stanovišta. Osim toga, pojedini sindikati su specijalizirani za određene rizike.

Za Lloyd's se obično kaže da osigurava sve — od nosa neke ljepotice, pa do atomskih rizika. Za ovo bi se moglo reći da baš nije najtočnije, ali je blizu istine, posebno u odnosu na druge osiguravajuće organizacije.

Kako je već rečeno, Lloyd's je tržište individualnih osiguratelja, ali bi se moglo reći da je i

svaki sindikat tržište za sebe. To omogućuje da se radi vrlo fleksibilno i ekspeditivno, prilagođujući se situacijama i zahtjevima tržišta, što nije slučaj kod klasičnih osiguravajućih organizacija. Međutim, ne bi se moglo reći da kod Lloyd's-a radi svatko što hoće, jer unutar korporacije postoje utvrđeni principi, kontrola i dogovori u pogledu poslovanja.

Tko može biti član Lloyd's-a

Individualni osiguratelj (Underwriter) — član Lloyd's-a ili kako se to u originalu naziva: Underwriting Member of Lloyd's, može biti samo osoba koja je primljena u članstvo po strogo određenim mjerilima, a što se uglavnom sastoji u slijedećem:

1. da je predložen od jednog, a podržan od još pet članova;
2. da poslove obavlja pod neograničenom odgovornosti;
3. da udovoljava određenim normama čestitosti i financijskom stanju;
4. da pruži jamstvo u odgovarajućem obliku koje će biti deponirano kod korporacije — visina jamstva ovisi o opsegu posla kojim će se baviti;
5. da uplati određene iznose u odgovarajuće fondove.

Jedna od glavnih karika u lancu solventnosti Lloyd's-a jest godišnji pregled poslovanja, čemu se moraju podvrci svi članovi — osiguratelji. Od svakog se člana traži da dokaže solventnost prema svim obvezama koje je u toku godine preuzeo. Ovo se čini po strogim odredbama kontrole, za koju se tvrdi da može otkriti »skori gubitak« odnosno takav trend koji bi uskoro mogao ugroziti solventnost člana, a time i sigurnost osiguranika. Za ovu se kontrolu još kaže da je čuvar osiguranika.

Kako posluje Lloyd's

Već je spomenuto da je ranije svaki pojedini član — osiguratelj preuzimao rizik na sebe osobno. Kasnije su se članovi udružili u grupe koje su nazvali sindikatom. Danas Lloyd's-ova korporacija broji nekoliko tisuća članova — individualnih osiguratelja koji su grupirani u preko stotinu sindikata za pomorske (marine) rizike, nešto manje za imovinske (non — marine), te tri-desetak sindikata za rizike avijacije itd.

Predstavnik sindikata sjedi za određenim stolom (Underwriting Box) u osigurateljskoj sobi (Underwriting Room) gdje prihvaća rizike koje mu nude brokeri, stavlajući svoj žig i paraf na ponudi tzv. slip. To se radi uz vrlo malo administracije, uglavnom sa skraćenicama, tako da je ekspeditivnost vrlo velika. Broker obavlja veći dio administracije.

Odnos između osiguratelja i brokera temelji se na punom povjerenju, a slip je u početnoj fazi jedina evidencija o postignutom sporazumu između njih.

Broker se najprije obraća jednom određenom osiguratelju koji je na tržištu označen kao »leader« (u prijevodu: vođa, predradnik itd.) za određenu vrstu osiguranja ili rizika.

Budući da nijedan sindikat ne prihvaća 100% rizika, već samo jedan dio, to će broker morati običi stanoviti broj sindikata da bi u potpunosti mogao pokriti rizik, pošto kod Lloyd's-a vrijedi načelo koje bi se u slobodnom prijevodu moglo izraziti ovako: bolje veliki broj manjih udjela, nego mali broj velikih udjela (lightethe rather easilie upon many, that heavilie upon fewe).* Ako broker ne nađe kod Lloyd's-a 100% pokrića, onda se za ostatak obraća kompanijama.

Osigurateljna soba ili kako se u originalu naziva Underwriting Room, duga je preko 100 m, a široka oko 35 m. Sa strane dvorane su galerije gdje se također obavlja poslovanje.

S jedne strane dvorane nalazi se poznati rostrum (pult, govornica) s još poznatijim zvonom. Zvono je pripadalo brodu »Lutine« koji je potonuo u oluji 1799. godine s teretom zlata vrijednim 1,400.000 engleskih funti, što je za ono doba predstavljalo ogromnu svotu. Zlato je bilo osigurano kod Lloyd's-a. U nekoliko navrata spašena je izvjesna količina zlata. Istodobno je izvađeno i spomenuto zvono koje je dobilo svoje mjesto u osigurateljnoj sobi na rostrumu. Zvono je služilo, a i danas služi, da se objavi važna vijest za tržište. Jedan udarac u zvono znači da slijedi objava loše vijesti, a dva udarca dobru vijest.

Svaka važna vijest zapisuje se i dan danas gušćijim perom u veliku debelu knjigu. Zvono, gušćije pero, velika debela knjiga itd., predstavljaju danas, u doba suvremenih komunikacija, samo tradiciju i ceremonijal. Nasuprot tome, Lloyd's raspolaže velikim kompjuterskim sustavom koji godišnje obrađuje par desetaka milijuna podataka. Od toga preko milijun i pol podataka o kretanju brodova širom svijeta što ih svakodnevno pripremaju za neposredan tisak u Lloyd's listu i drugim publikacijama.

Na čelu Lloyd's-a nalazi se Upravni odbor (The Committe of Lloyd's) čiji se članovi biraju na četiri godine, s time što se izvjesni broj povlači svake godine, a izabiru novi.

Upravni odbor nema pravo da određuje vrste osiguranja kojima će se pojedini sindikati baviti, niti određivati premijske stope, a niti se uplitati u svakodnevno poslovanje i sl., ali jedno od najvažnijih zadataka Upravnog odbora je da vodi računa o financijskoj situaciji članstva, tj. o njihovoj solventnosti.

U organizaciji Lloyd's-a postoje tzv. Lloyd's-ovi agenti (Lloyd's Agents). U klasičnoj osigurateljnoj struci agenti su u stvari, zastupnici osiguravajućih društava. Lloyd's-ovi agenti su sasvim nešto drugo. To je u neku ruku obavještajna mreža širom svijeta koja izvještava posebni Lloyd's-ov ured (Intelligence Department) o svim važnijim događajima koji bi mogli interesirati osiguratelje, posebno s područja pomorstva i avijacije. Međutim, iako vrlo važna, to ipak nije jedina funkcija Lloyd's-ovih agenata. Između ostalog, oni djeluju

* Ovaj princip napisan je na staro-engleskom jeziku pa je teže razumljiv s gledišta današnjeg engleskog govornog jezika.

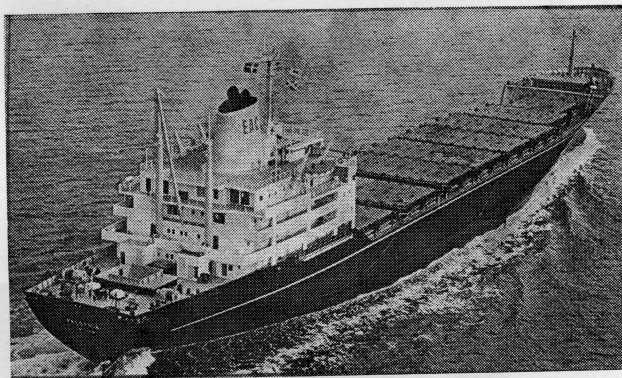
i kao havarijski komesari (Average Agents), tj. utvrđuju štete, te kao svojevrsni likvidatori šteta (Settling Agents), tj. prikupljaju svu potrebnu dokumentaciju i vrše obračun štete, ali samo u slučaju ako su u istoj stvari djelovali i kao havarijski komesari. Naime, smatra se da će oni to najbolje učiniti, jer su sudjelovali kod utvrđivanja štete, a i najbolje poznaju mjesne prilike i sl.

Nekoliko Lloyd's-ovih standardnih isprava jako je prošireno i priznato u svijetu. Spomenut će se neke od njih:

Havarijska obveznica (Lloyd's Average Bond). Naime, u slučaju zajedničke (generalne) havarije, brodar ima pravo zadržati teret kao jamstvo da će biti plaćen onaj dio iznosa koji otpada na teret. Ali umjesto toga, može zahtijevati da primatelj tereta položi odgovarajući depozit ili će se zadovoljiti pismenom obvezom primatelja tereta da će platiti iznos koji na njega bude otpao. Ova se pismena obveza naziva Average Bond ili havarijska obveznica. Uz primatelja havarijsku obveznicu obično supotpisuje i osiguratelj tereta.

Tipski ugovor o spasavanju (Lloyd's Standard Form of Salvage Agreement). To je tipski ugovor između spasavaoca i spašavanog. Ovaj ugovor poznat je još i pod nazivom »No Cure — No Pay«, tj. ako ne bude uspjeha prilikom spasavanja, neće biti ni plaćanja. Drugim riječima, ako spasavalac nije uspio spasiti ugroženi brod ili teret, nema pravo na nadoknadu za spasavanje.

Tipski ugovori o arbitraži za slučaj sudara (Lloyd's Standard Form of Arbitration Agreement in Case of Collision). Ovo je također tipski ugovor koji potpisuju zainteresirane stranke, a regulira materiju o arbitražnom postupku u slučaju sudara.

Kontenerski brod nosivosti 19.400 tona, brzine 22 čvora, nosi 982 kontenera, a može prevesti i 82 rashladna kontenera

Publicistička djelatnost

Lloyd's je poznat po vrlo širokoj stručnoj publicističkoj djelatnosti, od čega će se spomenuti:

Lloyd's List — Prva Lloyd's-ova publikacija javlja se u 1696. godini pod nazivom »Lloyd's News«. Međutim, ta publikacija nije dugo izlazila, ali se 1734. godine ponovo javlja pod nazivom Lloyd's List«, koji izlazi sve do danas. To su u stvari Lloyd's-ove novine. U početku su izlazile dva puta tjedno, a kasnije svakodnevno. Današnji »Lloyd's List« obuhvaća vrlo široko područje vije-

sti i podataka iz cijelog svijeta. Posebno i detaljno donosi vijesti iz pomorstva, osiguranja, brodogradnje, pomorske industrije, sudske prakse itd.

Lloyd's Law Reports sadrži zbirku sudskih rješenja, posebno iz područja pomorstva, osiguranja, avijacije, kao i nekih drugih trgovinskih odnosa. Izlazi svakih 45 dana.

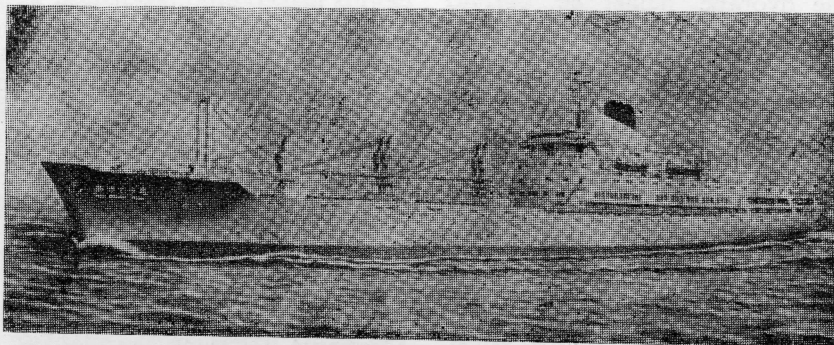
Lloyd's Weekly Casuatly Reports izlazi jedanput tjedno, a obrađuje sve veće nezgode u svijetu o kojima inače svakodnevno donosi vijesti »Lloyd's List«.

Lloyd's Shipping Index je dnevna publikacija koja objavljuje podatke o kretanju brodova širom svijeta.

»Lloyd's Register of Shipping«. Ukratko rečeno, ova organizacija utvrđuje norme kako brod treba biti građen, nadzire gradnju broda i izdaje tzv. svjedodžbu o klasi, tj. potvrđuje da je brod građen prema određenim normama. Pošto je brod izgrađen, u određenim intervalima obavlja se tehnički pregled broda. Isti pregled čini se i nakon svake veće štete koju brod pretrpi. Organizacija izdaje i svoje poznate knjige kao npr:

Register of Ships — Knjigu (popis) brodova. U ovoj se knjizi mogu naći najvažniji podaci o svim većim brodovima.

Register of Shipowners — daje podatke o brodovlasnicima.

Lloyd's Underwriters nije isto što i Lloyd's Register of Shipping

Kada se već govori o Lloyd's-u, mora se svakako spomenuti jedna druga organizacija koja se često zamjenjuje s Lloyd's, kao osigurateljna organizacija, a to je Lloyd's Register of Shipping.

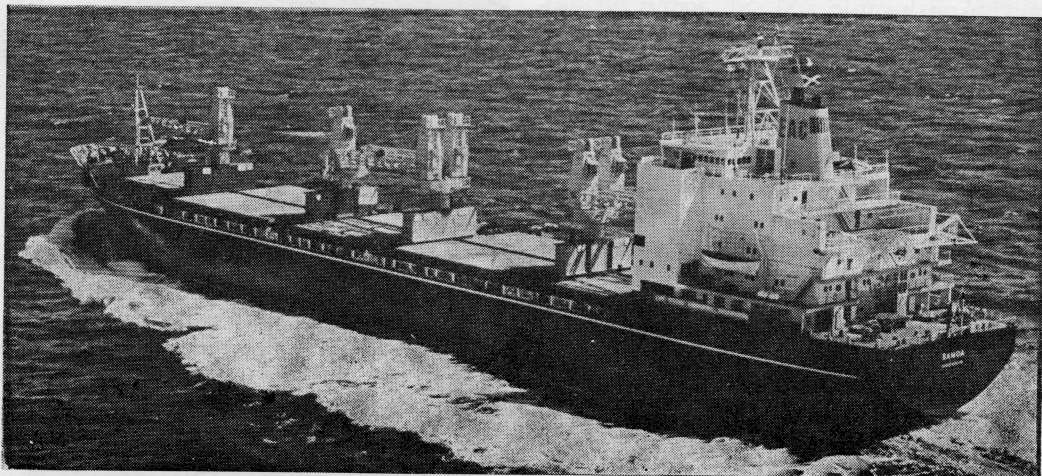
Još iz doba kavane Edwarda Lloyd-a osiguratelji i drugi sudionici u pomorskom pothvatu, skupljali su podatke o pojedinim brodovima: o veličini, o tipu, konstrukciji, godini gradnje itd. — dakle, o karakteristikama pojedinog broda. Tako je 1760. godine došlo do publikacije prve knjige pod naslovom »Zelena knjiga« ili »Osigurateljni registar«. Kasnijim razvojem pomorstva, pokazala se potreba da se osnuje neka organizacija koja će izraditi norme o gradnji broda. Tako

se osnovala i razvila organizacija pod nazivom Appendix — sadrži podatke o brodogradilištima, dokovima itd.

Međutim, mora se naglasiti da danas u svijetu ima još dosta organizacija iste vrste — u Francuskoj: Bureau Veritas, u Italiji: Registro Italiano, u SAD: American Bureau of Shipping, u SSSR: Register of Shipping, u Japanu: Nippon Kaiji Kyokai, u Jugoslaviji: Jugoslavenski registar brodova itd.

Danas ove organizacije djeluju i na drugim područjima, a ne samo u pomorstvu.

Prema tome, može se zaključiti, da Lloyd's Register of Shipping nije isto što i Lloyd's kao osiguravajuća organizacija, ako je prvo spomenuta od posebnog značaja za osiguratelje Lloyd's-a, kao i za sve ostale osiguratelje širom svijeta.

Višenamjenski brod nosivosti 23.770 tona, zamjena linijskom brodu s veoma promjenljivom upotrebom (rudača, žito, generalni teret, konteneri)